

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Кафедра адміністративного права

С И Л А Б У С

навчальної дисципліни

«Судова система Європейського Союзу»

Рівень вищої освіти – другий (магістерський) рівень

Ступінь вищої освіти – магістр

Галузь знань – 08 «Право»

Спеціальність – 081 «Право»

Статус навчальної дисципліни – за вибором студента

Рік набору – 2021

Харків – 2021

Силабус навчальної дисципліни «Судова система Європейського Союзу»
для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти
галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право». Харків: Нац. юрид. ун-т
імені Ярослава Мудрого, 2021. 15 с.

Розробник:

Комарова Тетяна В'ячеславівна,
доктор юридичних наук, професор

Затверджено на засіданні кафедри адміністративного права
(протокол № 1 від 2 вересня 2021 р.)

Завідувач кафедри - Яковюк Іван Васильович, доктор юридичних наук,
професор

Дані про викладача

Назва навчальної дисципліни	Судова система Європейського Союзу
Статус навчальної дисципліни	За вибором студента
Викладач	Комарова Тетяна В'ячеславівна, професор кафедри права Європейського Союзу, д.ю.н., професор
Контактний телефон	
E-mail	t.v.komarova@nlu.edu.ua
Консультації	відповідно до розробленого графіку індивідуальних консультацій
Онлайн консультації	<p>Підключитися к конференції Zoom https://us04web.zoom.us/j/7607429176?pwd=THpuc1VGQ1BadDU3TNE5ZDQ2YkExQT09</p> <p>Ідентификатор конференції: 760 742 9176</p>

Анотація навчальної дисципліни

Європейська інтеграція є одним із пріоритетних напрямків зовнішньої політики нашої держави та одночасно ефективним стимулом для внутрішніх змін. Наявність спільного кордону з ЄС, тісні економічні та політичні зв'язки, зрештою, підписання Україною Угоди про асоціацію із Європейським Союзом, сприяють залученню країни до правової системи Євросоюзу, поглибленню її участі в інтеграційних процесах, а також виникненню необхідності захисту своїх інтересів в рамках судової системи ЄС.

Інтеграційне право ЄС являє собою унікальний правопорядок, який суттєво відрізняють від міжнародного публічного права, а також від внутрішньодержавного права, а це означає, що і судова система ЄС має свої унікальні характеристики, які впливають на її функціонування.

Тому сучасний юрист повинен бути обізнаний з особливостями права ЄС, характеристикою його інституційної та зокрема судової системи. Він має розуміти природу судової влади в ЄС, знати юрисдикцію усіх її ланок, бути

здатним оцінити ефективність механізми судового захисту публічних та приватних осіб, бути здатним гармонізувати отримані під час пропонованого курсу знання з академічними вміннями та професійними кваліфікаціями.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни полягає у формуванні теоретичних та практичних знань у сфері побудови судової системи ЄС, принципів її функціонування та реалізації наданих юрисдикцій, формуванні професійних уявлень про механізми захисту прав осіб в межах Союзу, поглибленні правового світогляду студентів, а також у формуванні вмінь правильно використовувати норми права ЄС у майбутній професійній діяльності.

Завданнями дисципліни є опанування студентами вироблених наукою права ЄС необхідних теоретичних положень, що розкривають сутність і особливості судової системи ЄС; освоєння нормативного матеріалу, що є результатом правотворчої діяльності інститутів та органів ЄС, практики судової системи ЄС, а також тих правил поведінки, що формуються у процесі співробітництва ЄС, його держав-членів та інших суб'єктів міжнародного права; ознайомлення з процесом формування і функціонування усіх ланок судової системи Європейського Союзу; ознайомлення з останньою практикою судової системи ЄС, а також розвиток у студентів навичок самостійно аналізувати та оцінювати її, зокрема через теоретичне узагальнення практичного досвіду; визначення прикладних проблем, що виникають у результаті захисту прав приватних осіб у судовій системі ЄС, виявлення шляхів оптимізації цих механізмів; формування навичок захисту прав суб'єктів національного права, які підпадають під дію права ЄС; ознайомлення студентів з методологією отримання інформації щодо різноманітних аспектів діяльності судової системи Європейського Союзу, у тому числі за допомогою бібліографії та сучасних технічних засобів (електронних баз даних та Інтернету).

До завдань навчальної дисципліни належить також навчання студентів

підготовці судових промов та участі у судових дебатах.

***Навчальна дисципліна у структурі освітньо-професійної програми.
Міждисциплінарні зв'язки***

1.3. Пререквізити: Міжнародне публічне право, Право Європейського Союзу.

Кореквізити: Право міжнародних організацій, Право міжнародної відповідальності, Міжнародне право прав людини.

Очікувані результати навчання здобувача вищої освіти

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти має демонструвати такі результати навчання:

РНС НД – 1.1. Демонструвати знання ключових понять, принципів, теорій та доктрин судового права Європейського Союзу

РНС НД – 1.2. Демонструвати знання специфіку системи права ЄС, його джерел та особливостей їх формування і застосування та місце у цій ієрархії судової практики ЄС.

РНС НД – 1.3. Демонструвати знання закономірностей еволюції судової системи ЄС, її етапів та еволюції юрисдикції судової системи ЄС.

РНС НД – 1.4. Відшуковувати, самостійно вивчати й аналізувати вітчизняну та зарубіжну міжнародно-правову літературу в контексті дослідження актуальних проблем діяльності судової системи Європейського Союзу.

РНС НД – 1.5. Характеризувати еволюцію та сучасний стан суб'єктів, які підлягають захисту у судах Європейського Союзу.

РНС НД – 1.6. Виявляти проблеми доступу українських суб'єктів права до судового захисту у Європейському Союзі.

РНС НД – 1.7. Здійснювати аналіз основних підходів до визначення природи та місця судового права Європейського Союзу у процесі формування

механізмів захисту прав особи, вміти порівнювати ці механізми із іншими міжнародними механізмами та національними засобами захисту.

РНС НД – 1.8. Виявляти проблеми, які виникають в процесі застосування механізмів судового захисту на рівні Європейського Союзу та держав-членів ЄС, пропонувати способи їхнього подолання відповідно до принципів права ЄС, основоположних принципів міжнародного права, загальних принципів права, практики міжнародних організацій та сучасного доктринального доробку з відповідної проблематики.

РНС НД – 1.9. Характеризувати сучасний стан розвитку судової системи Європейського Союзу, формулювати власні пропозиції щодо вдосконалення відповідних механізмів судового захисту різних суб'єктів права.

РНС НД – 2.1. Здійснювати логічний, критичний і системний аналіз нормативно-правових актів європейського Союзу та рішень судів Європейського Союзу.

РНС НД – 2.2. Здійснювати критичний аналіз судової практики по різних категоріях справ, підвідомчих судам Європейського Союзу.

РНС НД – 2.3. Характеризувати етапи розвитку механізмів захисту прав приватних осіб у судах Європейського Союзу.

РНС НД – 2.4. Визначати природу рішень та постанов судів ЄС.

РНС НД – 2.5. Демонструвати знання прецедентних норм, які стосуються захисту прав українських приватних осіб у Європейському Союзі.

РНС НД – 2.6. Демонструвати знання правових засад структури та функціонування судової системи ЄС.

РНС НД – 2.7. Характеризувати актуальні проблеми сучасних механізмів судового захисту у Європейському Союзі.

РНС НД – 2.8. Виявляти критерії, які висуваються до позивачів у судах ЄС.

РНС НД – 2.9. Надавати на професійному рівні консультації щодо захисту прав та інтересів суб'єктів різного рівня у Європейському Союзі.

РНС НД – 2.10. Характеризувати стратегічні напрями зовнішньополітичної діяльності України щодо Європейського Союзу, результативність співпраці за відповідними спрямуваннями.

РНС НД – 2.11. Здійснювати аналіз процесу імплементації міжнародно-правових зобов'язань України за Угодою про асоціацію з ЄС та судовою практикою ЄС та показувати здатність обґрунтовувати пропозиції щодо внесення змін до законодавства України з урахуванням судової практики ЄС.

**Види навчальних занять та самостійна робота
для здобувачів вищої освіти денної форми навчання**

№ п/п	Аудиторні заняття (контактні)		Самостійна робота (в годинах)
	Теми лекцій	Теми практичних занять	
1	Особливості правової природи Європейського Союзу.	Особливості правової природи Європейського Союзу.	8
2	Структура судової системи ЄС на сучасному етапі.	Структура судової системи ЄС на сучасному етапі.	8
3	Суд правосуддя: місце у судовій системі ЄС.	Суд правосуддя: місце у судовій системі ЄС.	12
4	Загальний суд: місце у судовій системі ЄС.	Загальний суд: місце у судовій системі ЄС.	13
5	Природа рішень судової системи ЄС.	Природа рішень судової системи ЄС.	8
6	Кооперація судів ЄС із іншими судовими установами.	Кооперація судів ЄС із іншими судовими установами.	8
7	Вплив практики судової системи ЄС на інститути та право ЄС	Вплив практики судової системи ЄС на інститути та право ЄС	8
8	Механізми судового захисту прав приватних осіб у судах ЄС та можливості українських приватних осіб.	Механізми судового захисту прав приватних осіб у судах ЄС та можливості українських приватних осіб.	6

**Види навчальних занять та самостійна робота
для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання**

№ п/п	Теми лекцій	Теми практичних занять	Самостійна робота
-------	-------------	------------------------	-------------------

			(в годинах)
1	Суд правосуддя: місце у судовій системі ЄС.	Структура судової системи ЄС на сучасному етапі.	110
2	Загальний суд: місце у судовій системі ЄС.	Вплив практики судової системи ЄС на інститути та право ЄС	
3	Вплив практики судової системи ЄС на інститути та право ЄС		

Самостійна робота студентів

Самостійна робота студентів здійснюється у таких формах:

- Підготовка індивідуальної підсумкової письмової роботи;
- опрацювання нової наукової та навчальної літератури, законодавчих актів зарубіжних країн;
- робота над кейсами з питань прийняття й виконання адміністративних актів;
- виконання практичних завдань, самотестування;
- написання есе та рефератів;
- підготовка тез доповідей на науково-практичні конференції;
- участь у конкурсах студентських наукових праць;
- підготовка до практичних занять, колоквиумів і тестування.

Завдання та методичні рекомендації до самостійної роботи наведено у Методичних матеріалах з навчальної дисципліни «Судова система Європейського Союзу» для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право».

Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни

Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни

Основна література:

- Державний суверенітет в умовах європейської інтеграції: моногр. / за ред. Ю. П. Битяка, І. В. Яковюка. – К.: Право України, 2012. – 336 с.
- Європейське право: право Європейського Союзу : підручник : у чотирьох кн. / за заг. ред. В. І. Муравйова. – К. : Ін Юре, 2015-2016.
- Історія європейської інтеграції від Римської імперії до Європейського Союзу: монографія / під ред. І. В. Яковюка. – К., 2012. – 208 с.
- Кернз В. Вступ до права Європейського Союзу: Навч. посіб. / Пер. з англ.– К.: Знання, 2002.– 381 с.
- Комарова Т. В. Юрисдикція Суду Європейського Союзу: моногр. / Т. В. Комарова. – Х.: Право, 2010. – 360 с.
- Копійка В.В., Європейський Союз на сучасному етапі: структурні зміни та стратегія розвитку : научное издание / В. В. Копійка, Т. І. Шинкаренко, М. А. Миронова. — К. : Знання, 2010. — 94 с.
- Копійка В. В. Європейський Союз: історія і засади функціонування : навч. посіб. / В. В. Копійка, Т. І. Шинкаренко ; за ред. В. І. Губерського. – 2-е вид., виправл. і допов. – К. : Знання, 2012. – 759 с.
- Кордон М.В. Європейська та євроатлантична інтеграція України / Навч. Посібник. – К.: ЦУЛ, 2008. – 172 с.
- Микієвич М. М. Інституційне право Європейського Союзу у сфері зовнішньої політики та безпеки: Монографія / М. М. Микієвич. – Львів : Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2005. – 416 с.
- Основи права Європейського Союзу: нормативні матеріали / За ред. М. В. Буроменського. – Х.: Право, 2015. – 328 с.
- Петров Р. А. Транспозиция "acquis" Европейского Союза в правовые системы третьих стран : моногр. / Р. А. Петров. – К. : Истина, 2011. – 384 с.
- Поглиблення відносин між ЄС та Україною: що, чому і як? / За ред. М. Емерсона та В. Мовчан. – Брюссель: CEPIS, Київ: ІЕД, 2016. – 255 с.
- Посельський В. Європейський Союз: інституційні основи європейської інтеграції / В. Посельський. – К. : Смолоскип, 2002. – 168 с.

Право Європейського Союзу: підручн. / За ред. Р. А. Петрова. – 7-ге вид. – К.: Істина, 2017. – 384 с.

Право Європейського Союзу: підруч. / за ред. В. І. Муравйова. – К.: Юрінком Інтер, 2011. – 704 с.

Сидорук Т.В. Інтеграційні процеси в сучасній Європі: навч. посіб. – Львів: ЛА «Піраміда», 2010. – 354 с.

Тоді Ф., Нарис історії Європейського Союзу. / Пер. з англ. М.Марченко. – К.: К.І.С., 2001. – 142 с.

Тюшка А. Договір про конституцію для Європи: генезис, юридична природа, політична цінність. – К.: К.І.С., 2007. – 228 с.

Хартли Т. К. Основы права европейского Сообщества / Т. К. Хартли; [пер. с англ.]. – М.: Закон и право, ЮНИТИ, 1998. – 703 с.

Яковюк І.В. Правові основи європейської інтеграції: загальнотеоретичний аналіз : монографія / І. В. Яковюк. – Х. : Право, 2013. – 760 с.

Додаткова література:

Анакіна Т. Адаптація законодавства України у контексті виконання зобов'язань за Угодою про асоціацію з ЄС / Т. Анакіна // Адаптація правової системи України до права Європейського Союзу: теоретичні та практичні аспекти : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Полтава, 8 грудня 2016 року) : у 2 ч. – Полтава : ПУЕТ, 2016. – Ч. 1. – С. 96-98.

Анакіна Т. М. Інституційна модель співробітництва України та Європейського Союзу за Угодою про асоціацію / Т. М. Анакіна // Форум права. – 2013. – № 3. – С. 14-21.

Анакіна Т. М. Особливості політики Східного партнерства у контексті європейської інтеграції України // Європейський Союз і Україна: особливості взаємовідносин на сучасному етапі (Серія «Наукові доповіді»; вип. 1). – Х.: Оберіг, 2012. – С. 48-61.

Анакіна Т. Порівняльно-правова характеристика Угоди про асоціацію та Угоди про партнерство і співробітництво між Україною та Європейським

Союзом // Вісн. Нац. Акад. прав. наук України. – 2013. – № 4 (75). – С. 123-132.

Анакіна Т. Регулювання прав окремих вразливих груп осіб за Хартією ЄС про основоположні права: досвід для України / Т. Анакіна // Український часопис міжнародного права. – 2015. – № 2. – С. 41-46.

Галан В.О. Новітні тенденції розвитку Європейської медіації. Європейський інститут мира / В. О. Галан // Стратегія проведення конституційної реформи в умовах інтеграції України до ЄС: Збірник наук. статей та тез повідомл. за матер. наук.-практ. конф., м. Харків, 20 тавня 2015 р. / Редокол. С. Г. Серьогіна, І. В. Яковюк, Г. В. Чапала. – Х.: НДІ держ. буд-ва та місц. самоврядування, 2015. – С. 52- 56.

Головко-Гавришева О. Правове регулювання соціальної політики у Європейському Союзі: теоретичні аспекти : монографія / О. Головко-Гавришева ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. – Л. : Вид. центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2008. – 220 с.

Комарова Т. В. Взаємодія національних судів держав-членів Європейського Союзу із Судом правосуддя ЄС / Т.В. Комарова // Стратегія проведення конституційної реформи в умовах інтеграції України до ЄС: зб. Наук. ст. та тез доп. за метеріалами наук.-практ. конф., м. Харків, 20 травня 2015 р. / редкол.: С.Г. Серьогіна, І.В.Яковюк, Г.В.Чапала. – Х.:НДІ держ. буд-ва та місц. самовряд, 2015. – С. 20-22.

Комарова Т.В. Особливості застосування методів тлумачення норм права Судом Європейського Союзу / Т. В. Комарова // Юридична техніка: доктринальні основи та проблеми викладання: [тези доповідей та повідомлень учасників науково-практичної конференції (м. Харків, 30 вересня – 1 жовтня 2015 р.)] / за ред. проф. В. В.Комарова та І. Д. Шутака. – Х.: Нац. юрид. ун-т ім. Я. Мудрого, 2015. – С. 151-154.

Комарова Т.В. Практика Суду Європейського Союзу щодо приєднання ЄС до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод / Т. В. Комарова // Актуальні проблеми сучасного міжнародного права: зб. Наук. статей за матеріалами І-х Харківських міжнародно-правових читань, присвячених пам'яті проф.. М.В.Яновського і В.С.Семенова, м. Харків, 27 листопада 2015 р.; за аг. ред. проф.. А.П. Гетьмана. – Х.: Право, 2015. – С. 135-144.

Комарова Т. В. Практика Суду ЄС щодо співвідношення міжнародного права та права ЄС / Т. В. Комарова // Цивільний процес на зламі століть : матеріали наук.-практ. конф., присвяч. 50-річчю заснування каф. цив. процесу (м. Харків, 20–21 жовт. 2016 р.). – Харків, 2016. – С. 109–112.

Комарова Т. В. Пряма дія угод про асоціацію із Європейським Союзом: український вимір // Римська декларація ЄС: нові пріоритети розвитку об'єднаної Європи: збірник наукових статей за матеріалами науково-практичної конференції (м. Харків, 12 травня 2017 р.). – С. 7-15.

Комарова Т. В. Суд ЄС та національні інтереси держав – членів Європейського Союзу // Проблеми законності : зб. наук. праць. - 2016. – Вип. 134. – С. 190-198.

Кулабухова А. В. Вплив громадян на функціонування ЄС та проблема «дефіциту демократії» // Державне будівництво та місцеве самоврядування: зб. наук. пр. / редкол. : Ю. Г. Барабаш та ін. – Х. : Право, 2015. – Вип. 29. – С. 166–178.

Кулабухова А. В. Еволюція ідеї загальноєвропейського громадянства до Маастрихтського договору / А. В. Кулабухова // Форум права. – 2016. – № 1. – С. 128–134 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2016_1_23.pdf

Кулабухова А. В. Каталог прав громадян Європейського Союзу / А. В. Кулабухова // Право та інновації. – 2016. – № 1. – С. 270–275.

Луць Л. А. Європейські міждержавні правові системи та проблеми інтеграції з ними правової системи України (теоретичні аспекти). – К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2003. – 304 с.

Муравйов В.І. Поняття та зміст „*acquis communautaire*” (спільного доробку) Євросоюзу // Актуальні проблеми міжнародних відносин : Збірник наукових праць. – 2004.- Вип. 48. - Ч. I. - С.6.

Мушак Н. Б. Міжнародно-правові засади захисту та забезпечення прав людини в європейських міжнародних організаціях : монографія / Н. Б. Мушак ; під ред. проф. В. І. Муравйова ; Нац. акад. наук України, Київ. ун-т права. – К. : Ліра-К, 2013. – 188 с.

Мушак Н. Б. Правові засади функціонування Шенгенського простору: монографія / Н. Мушак. - Одеса : Фенікс, 2017. – 442 с.

Саракуца М. О. Деякі аспекти реалізації політичних прав громадян Європейського Союзу / М. О. Саракуца // Право і суспільство. – 2014. – № 1. – С. 42–48.

Святун О. В. Консульський захист громадян ЄС в третіх країнах / О. В. Святун // Вісник Київ. нац. ун-ту ім. Тараса Шевченка. Міжнар. відносини. – 2012. – Вип. 38–39. – С. 111–115.

Смирнова К. В. Правове регулювання конкуренції в Європейському Союзі: теорія і практика: монографія / К. В. Смирнова ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – Одеса : Фенікс, 2015. – 429 с.

Трагнюк О. Я. Адаптація права України до права Європейського Союзу як складова механізму євроінтеграції / О. Я. Трагнюк // Державне будівництво і місцеве самоврядування. – 2005. – Вип. 10. – С. 139-141.

Трагнюк О. Я. Вплив практики Суду ЄС на обмеження компетенції держав-членів Європейського Союзу щодо питань набуття і втрати громадянства ЄС / О. Я. Трагнюк // Європейська інтеграція в контексті сучасної геополітики : зб. наук. ст. за матеріалами наук. конф., м. Харків, 24 трав. 2016 р. – Харків, 2016. – С. 52–61.

Трагнюк О. Я. Деякі правові засоби подолання дефіциту демократії в Європейському Союзі (на прикладі інституту громадянської ініціативи в ЄС) / О. Я. Трагнюк // Державне будівництво та місцеве самоврядування : зб. наук. праць. – Х. : Право, 2011. – Вип. 22. – С. 86–95.

Трагнюк О.Я. Деякі концептуальні засади побудови інституційної системи Європейського Союзу / О.Я. Трагнюк // Державне будівництво та місцеве самоврядування: Зб. наук. праць. Вип.10. – Х.: Право, 2005. – С. 67-76.

Трагнюк О.Я. Деякі питання конституційно-правового регулювання членства держав у Європейському Союзі // Політичні і правові проблеми становлення і розвитку держави на пострадянському просторі : Матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Харків, 26 черв. 2009 р. – Х.: НДІ держ. буд-ва та місцевого самоврядування АПрН України, 2009. – С. 3-10.

Трагнюк О.Я. Деякі аспекти військового та оборонного співробітництва України та ЄС на сучасному етапі: зб. наук. ст. за матеріалами II Харк. міжнар.-прав. читань, присвяч. пам'яті проф. М. В. Яновського і В. С. Семенова, Харків, 18 листоп. 2016 р. : у 2 ч. / редкол.: А.П. Гетьман, І.В. Яковюк, В.І. Самощенко та ін. – Х.: Право, 2016. – Ч. 2. – С. 112-118.

Участь України в агенціях і програмах Європейського Союзу: перспективи та можливості / За ред. О. Шумило. – К.: Міжнар. центр перспективних досліджень, 2008. – 335 с.

Якименко Х. Відображення ідеї наднаціональності в історії європейської інтеграції / Х. Якименко // Вісник Академії правових наук України. - Харків: Право, 2008. – № 1. - С. 251-261.

Якименко Х. Основні підходи щодо розуміння правового статусу Європейського Союзу / Х. Якименко // Вісн. Акад. прав. наук України. – Х.: Право, 2008. - № 2. - С. 262-272.

Яковюк І. В. Громадянство ЄС: поняття і співвідношення з національним громадянством / І. В. Яковюк // Проблеми законності / редкол. В. Я. Тацій [та ін.]. – Х. : Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого, 2010. – Вип. 107. – С. 13–22.

Яковюк І. В. Про особливості прояву принципу поділу влади в інституційній системі Європейського Союзу: постановка питання / І. В. Яковюк // Державне будівництво та місцеве самоврядування: Зб. наук. праць. – Харків: Право, 2003. – № 5. – С. 17-27.

Яковюк І. Державний суверенітет національних держав у складі Європейського Союзу: проблеми визначення / І. Яковюк // Вісн. Акад. прав. наук України. – 2004. – № 3 (38). – С. 114-126.

Яковюк І. Субсидіарність як принцип взаємовідносин національних держав і Європейського Союзу / І. Яковюк // Вісн. Акад. прав. наук України. – 2004. – № 4 (39). – С. 22-30.

Яковюк, І.В. Європейський Парламент: динаміка правового статусу / І. В. Яковюк // Державне будівництво та місцеве самоврядування : зб. наук. пр. / ред. кол. : Ю. Г. Барабаш та ін. – Х. : Право, 2014. – № 27. – С. 62–76.

Інтернет-ресурси:

Офіційний сайт ЄС: <http://europa.eu.int>

Європейський парламент: www.europarl.europa.eu

Рада ЄС: www.consilium.europa.eu

Європейська комісія: ec.europa.eu

Суд ЄС: <http://curia.europa.eu/>

Європейська Рахункова палата: eca.europa.eu

Європейський Центральний Банк: www.ecb.int

Економічний і соціальний комітет: www.eesc.europa.eu

Комітет Регіонів: www.cor.europa.eu

Європейський омбудсмен: www.ombudsman.europa.eu

Агенції ЄС: europa.eu/agencies

Європол: www.europol.europa.eu

Інформація про законодавчий процес на офіційному сайті ЄС
http://europa.eu/eu-law/decision-making/procedures/index_en.htm

База даних законодавства ЄС: <http://eur-lex.europa.eu/en/index.htm>

Офіційна платформа для громадськості, яка хоче в'язати участь у
законодавчому процесі ЄС [http://ec.europa.eu/yourvoice/
consultations/index_en.htm](http://ec.europa.eu/yourvoice/consultations/index_en.htm)

Анімація щодо процесу прийняття рішень у ЄС:
[http://europarliament.touteurope.eu/understanding/decision-making/
print.html](http://europarliament.touteurope.eu/understanding/decision-making/print.html)

Загальні звіти про діяльність ЄС [http://europa.eu/generalreport/
en/welcome.htm](http://europa.eu/generalreport/en/welcome.htm)

Права людини в праві ЄС (інформаційний сайт ЄС):
http://europa.eu/pol/rights/index_en.htm

Центр офіційної документації ЄС: publications.europa.eu

Каталоги : www.europa.eu.int/libraries

Євростат: epp.eurostat.ec.europa.eu

Європейський простір: <http://eu.prostir.ua/>

Історичні архіви ЄС: <http://www.iue.it/ECArchives/EN/Eurhistar.shtml>

Європейська служба зовнішньої дії: <http://www.eeas.europa.eu/>

Представництво ЄС в Україні: http://eeas.europa.eu/delegations/ukraine/index_uk.htm

Бюлетень представництва ЄС в Україні: <http://euukrainescoop.net/>

Європейська інтеграція / Офіційний сайт Кабінету Міністрів України: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=246396130&cat_id=223223535

Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергетики та їх державами-членами, з іншої сторони, 2014 р.: http://www.kmu.gov.ua/kmu/control/uk/publish/article?art_id=248387631&cat_id=223223535

Виконання Угоди про асоціацію Україною: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article%3fart_id=247749544&cat_id=247749488

Адаптація законодавства України до норм права ЄС: https://minjust.gov.ua/azu_es

Акти *acquis communautaire*, перекладені на українську мову: <https://minjust.gov.ua/acquis-communautaire>

Вимоги викладача

Студенти *повинні*: регулярно відвідувати практичні заняття; систематично та активно працювати на лекційних і практичних заняттях; давати повну й ґрунтовну відповідь на питання; обґрунтувати свою точку зору при обговоренні доповіді; повно й переконливо наводити доводи при розв'язанні завдань; аналізувати норми права ЄС та відповідність йому національного права, здійснювати аналіз судової та правозастосовної практики; якісно виконувати письмові практичні завдання, контрольні та самостійні роботи. Практичні заняття, пропущені за поважних причин, можуть бути відрацьовані за попереднім узгодженням із викладачем.

Студентам *рекомендується*: брати участь у наукових конференціях, конкурсах наукових праць, роботі наукового гуртка міжнародного права,

написанні наукових статей, брати участь у moot-court з права ЄС, проходити додаткові он-лайн курси з права ЄС.

Викладач *бере до уваги* інші навчальні та наукові здобутки студента, що підтверджені документально (грамоти, дипломи, сертифікати тощо).

Обов'язковою вимогою є дотримання студентами норм «Кодексу академічної етики Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого» (https://nlu.edu.ua/files/norm_doc/kodeks_academichnoyi_etyky.pdf).

Викладач звертає особливу увагу на дотримання політики недопущення плагіату. У разі виявлення ознак порушення правил щодо недопущення плагіату або самостійності написання роботи може бути прийняте рішення про анулювання оцінки за роботу.

Присутність на лекційних та практичних заняттях - обов'язкова. Під час як лекційних, так і практичних занять студенти мають право в будь який час ставити викладачеві запитання з відповідної теми та запрошуються брати активну участь у дискусії. Під час аудиторних занять прошу використовувати гаджети тільки у навчальних цілях (наприклад, для перегляду презентацій лекції, ведення конспектів лекцій та відстеження потрібної інформації. В разі нагальної потреби можна виходити з аудиторії, не заважаючи при цьому викладачу та іншим студентам.

Контрольні заходи

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Судова система Європейського Союзу» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Поточний контроль знань включає:

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на практичних заняттях із застосуванням таких засобів: усне/письмове опитування, експрес-опитування, вирішення практичних завдань, участь у розробці кейсу, підготовка презентації, есе, реферату тощо. Поточний контроль має на меті перевірку рівня підготовки студента у вивченні матеріалу. У ході практичного заняття студент може отримати оцінку за чотирибальною шкалою (0, 1, 2, 3, 4);

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни, що проводиться наприкінці модулів у формі тестування.

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за 100- бальною шкалою, що використовується
-----------------------	------------	-------------------------------	--

Обов'язковою формою самостійної роботи студентів є підготовка індивідуальної підсумкової письмової роботи. Максимальна кількість балів за результатами захисту індивідуальної підсумкової письмової роботи – 20 балів.

Формою *підсумкового контролю* знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни є диференційований залік. Мінімальна кількість балів для отримання диференційованого заліку – 60.

Шкала підсумкового педагогічного контролю:

		для заліку	в НЮУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	зараховано	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками		80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків		70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	не зараховано	35 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов’язковий повторний курс		0 – 34